

**MAAKONNAS TEGUTSEVATE VABAÜHENDUSTE LASTE JA
NOORTE KAASAMISE KAARDISTAMISUURINGU ARUANNE**

Lianne Teder

Arengutoetajate ühing

Tellijaja: Kodanikuühiskonna Sihtkapital

mai 2024

Viitamine: Teder, L. (2024). Maakonnas tegutsevate vabaiühenduste laste ja noorte kaasamise kaardistamisuuring. Tellija: Kodanikuühiskonna Sihtkapital.

SISUKORD

Sissejuhatus	3
Tulemused	6
1. Kuidas toimub vabaühendustes laste ja noorte kaasamine?	7
2. Millised on vabaühenduste takistused laste ja noorte kaasamiseks?	9
3. Mida vabaühendused vajavad laste ja noorte ulatuslikumaks kaasamiseks?	11
Kokkuvõtvad järeldused ja arutelu	14
Kasutatud lühendid	16
Kasutatud allikad	17
Lisa 1. Kaardistusuurimuse järeldused kokkuvõtlikult	18
Lisa 2. Küsitlus maakonnas tegutsevatele vabaühendustele	19
Lisa 3. Vastuste analüüsi koodipuu.	21

Jooniste loend

Joonis 1. Ankeedile vastanute maakondlik jaotus.	5
Joonis 2. Ankeedile vastanute liikmelisuse tähtsustamine.....	5
Joonis 3. Maakonnas tegutsevate vabaühenduste kaardistuse tulemuste kokkuvõtte noorte kaasamisest.....	6
Joonis 4. Noortest liikmed vabaühendustes.	7
Joonis 5. Liikmetega töö eest vastutajad vabaühendustes.	8
Joonis 6. Vabaühenduste saadud tugi liikmeskonnaga tegelemiseks.	9
Joonis 7. Liikmete ja noortest liikmetega seotud väljakutsed vabaühendustel.	11
Joonis 8. Vabaühenduse vajadused laste ja noorte kaasamiseks nende endi hinnangul.....	13

Tabelite loend

Tabel 1. Ankeedile vastajate ülevaade.....	4
Tabel 2. Vabaühenduste (vanusegruppide liikmelisuse järgi) saadud tugi liikmeskonna teemadel.	9

SISSEJUHATUS

Maakonnas tegutsevate vabaihenduste kaardistamisuuring viidi ellu Kodanikuühiskonna Sihtkapitali (lüh KÜSK) tellimisel projekti „Kodanikuühiskonna mõju suurendamine ja arengu toetamine läbi laste ja noorte aktiivsuse kasvatamise“ raames. Projekti elluviimist rahastab Euroopa Liit läbi Euroopa Sotsiaalfondi ja Siseministerium.

Kaardistamise uuring aitab kaasa toetuse andmise tingimustes (lüh TAT) kirjeldatud järgmiste tegevuste elluviimisele:

1. süsteemse kogukonnapõhise laste ja noorte kaasamismudeli arendamine (kodanikuühiskonna järelkasvu tagamine);
2. laste ja noortega tegelevate vabaihenduste kaasamis- ja osalemisostkuste tõstmine (võimaluste loomine vabaihenduste arendamiseks, vabaihenduste arendamine ja tugevdamine rõhuasetusega laste ja noortega tegelevatel vabaihendustel).

Vastavalt TAT-is kirjeldatule oli kaardistamise eesmärk selgitada maakonnas tegutsevate vabaihenduste arenguvajadused, et toetada nende jätkusuutlikkust ning võimekust lapsi ja noori oma tegevustesse kaasata. Kaardistus on üheks sisendiks koolitus- ja arendustegevuste programmi välja töötamisele.

Kaardistuse kavandamisel seati kolm uurimisküsimust:

- 1) Milline on hetkeseis ja kuidas toimub maakonnas tegutsevates vabaihendustes laste ja noorte kaasamine?
- 2) Millised on vabaihenduste takistused laste ja noorte kaasamiseks?
- 3) Mida vabaihendused vajavad laste ja noorte ulatuslikumaks kaasamiseks?

Laste ja noorte määratluses lähtuti noorsootöö seaduses (RT I, 2010, 44, 262) § 3 p 1 toodud mõistest – noor on seitsme kuni kahekümne kuue aastane füüsiline isik.

Maakonnas tegutseva vabaihendusena (lüh vabaihendus) käsitleti vabaihendust, mis tegutseb ühes või mitmes kogukonnas, piirkonnas või maakonnas ning mis ei määratle end üle-eestilise ühendusena. Seejuures juriidilise isikuna kuuluvust mõnda katusorganisatsiooni ei loetud piiravaks asjaoluks, küll välistati üle-eestilise organisatsiooni allorganisatsiooni või haruna tegutsevad ühendused.

Kaasamise mõistena käsitleti uuringus liikmete värbamist ja hoidmist, mitte ei uuritud laste ja noorte sisulist kaasamist, sh otsustamisse (Valge ja Reitav, 2012).

Kaardistamisuuring viidi läbi kombineeritud andmekogumise meetoditega. Esmalt koostati ankeet vabaihendustele, mis valideeriti tagasiside arvestamisega ja testi kohandamisega vastavalt konsultatsioonidele KÜSK-i moodustatud projekti töörühmaga ja maakondlike arenduskeskuste vabaihenduste konsultantidega (lüh konsultant) ning testimisele kahe sihtrühma liikmega. Ankeedist saadud tulemuste mõistmiseks ja täiendava info kogumiseks viidi läbi kaks fookusgrupi intervjuud (reaalajas veebiplatvormil zoom), üks vabaihenduste esindajatega ning teine konsultantidega. Andmete analüüsimiseks kasutati MS Exceli ja NVivo keskkonda, intervjuud transkribeeriti eelnevalt, kasutades TTÜ kõnetuvastusprogrammi (Olev ja Alumäe, 2022). Andmete analüüsi järel hävitati jäädavalt isikustatud andmed. Analüüsile läheneti uurimisküsimuste kaupa induktiivselt, kasutades juhtumiülelt kvalitatiivset sisuanalüüsi (Kalmus jt, 2015).

Kokku oli kaardistusse hõlmatud 89 ankeedi vastajat. Ankeet oli vastamiseks avatud Google Drive keskkonnas perioodil 10.04.2024–05.05.2024. Ankeedile vastas kokku 99 inimest,

kellest 89 vastused hõlmati analüüsi (vaata Tabel 1). Ankeedile kutsuti vabaühendusi vastama konsultantide üleskutsete ja isiklike kirjade kaudu.

Tabel 1. Ankeedile vastajate ülevaade.

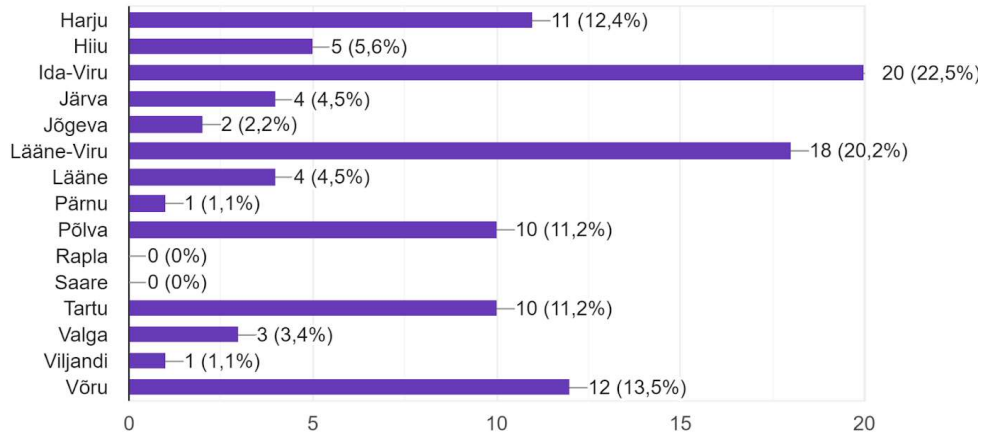
Alustas vastamist	99
Loobus vastamisest pärast reeglitega tutvumist	-3
Ei kuulunud sihtrühma (üle-eestilise vabaühenduse allorganisatsioon või haru), katkestas vastamise	-6
Esimene testvastaja (andmed puudulikud), eemaldatud vastajate seast	-1
Kokku uuringusse hõlmatud	89
Sh tegutses ühes maakonnas	83
Sh tegutses kahes maakonnas	5 (2 x Harju ja Ida-Viru, Ida-Viru ja Lääne-Viru, Põlva ja Tartu, Põlva ja Valga)
Sh tegutses kaheksas maakonnas	1 (Harju, Järva, Lääne, Pärnu, Põlva, Tartu, Valga, Võru)
Hõlmatud maakondi	13 (vt Joonis 1)
Sh noorteühing noorsootöö seaduse mõistes	4 (4,5% vastanutest; Joonis 2)
Sh liikmetele suunatud vabaühendus (sihtgrupp on liikmed)	42 (47,2% vastanutest; vaata Joonis 2)
Sh liikmetele mitte suunatud vabaühendus	43 (48,3% vastanutest; vaata Joonis 2)

Ankeedis avaldas nõusolekut osaleda veebipõhises intervjuus 27 vastanut. E-kirjaga saadetud üleskutsele märkida pakutud aegadest sobivaim vastas 11 inimest. Kutse enim sobinud ajal (8 vastanule) veebipõhisele intervjuule saadeti kõikidele ankeedis nõusoleku andnutele. Vabaühenduste esindajate fookusgrupi intervjuus 13.05.2024 algusega kell 14 osales 5 vabaühenduse esindajat.

Konsultantide fookusgrupi intervjuus osalemiseks saadeti kutse ühise e-kirjaga kõikidele konsultantidele. Eelküsitlusele sobiva aja suhtes vastas 4 konsultanti. Sobivaimal ajal, 08.05.2024 algusega kell 15 osales seitse vabaühenduste konsultanti kuuest maakondlikust arenduskeskusest.

Mis maakonnas Teie vabaihendus tegutseb?

89 vastust

Joonis 1. Ankeedile vastanute maakondlik jaotus.

Tulemuste peatükis on vabaihenduste vastused esitatud sõltuvalt küsimuse sisust kogu vastajaid hõlmavalt või eristatud sõltuvalt organisatsiooni suunitlusest sihtgrupi liikmeks võtmisele (vt Joonis 2). Fookusgrupi intervjuudest saadud tulemused kajastuvad kodeeritud vastustes ning integreeritult teksti sees.

1.1. Kas olete liikmetele suunatud organisatsioon (teile on tähtis, et teie sihtgrupp on teie liikmed)?

89 vastust

Joonis 2. Ankeedile vastanute liikmelisuse tähtsustamine.

Noorteühenduste osakaal ankeedile vastajate seas oli väga väike. Üldiselt on noorteühenduste vastused analüüsis esitatud koos liikmetele suunatud organisatsiooni vastustega (kokku on sel juhul osakaal vastanutest 51,7%), ent mõnel juhul on eraldi välja toodud noorteühenduste vastused, millele on analüüsis vastavalt viidatud.

TULEMUSED

Kaardistuse tulemused esitatakse uurimisküsimuste kaupa, pakudes ülevaate maakonnas tegutsevate vabaihenduste hetkeseisust laste ja noorte kaasamisel, väljendatud soovidest, vajadustest ja ressursidest. Kaardistuse tulemused on kokkuvõtlikult esitatud joonisel 3 (vt

Joonis 3). Alapeatükides on kajastuvad järeldused tehtud andmekogumise meetodite (vt Sissejuhatus) üleselt, kõiki saadud vastuseid on koheldud võrdsetena. Tulemuste eristamine maakondade kaupa ei ole vastajatest tulenevalt mõttekas, kuna maakondadest vastanute arv on erinev ning mõnel juhul on vastajaid vähe või üldse mitte (vt Joonis 1).

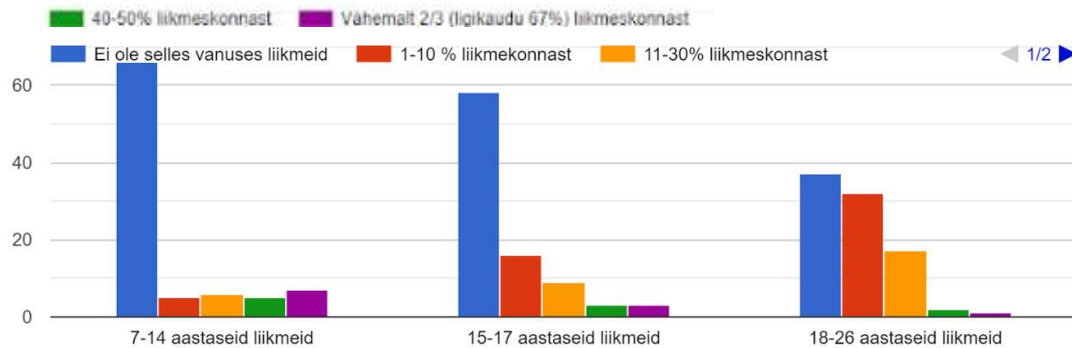

Joonis 3. Maakonnas tegutsevate vabaihenduste kaardistuse tulemuste kokkuvõte noorte kaasamisest.

1. Kuidas toimub vabäühendustes laste ja noorte kaasamine?

Vabäühendustest 26%-l on liikmeskonnas 7-14 aastaseid noori; seejuures pooltel neist on eraldi liikmeskonna või noortega vastutaja juhtkonnas, 48%-l neist on vanusegruppidele eraldi lähenemine värbamiseks (tegu on peamiselt huviala- ja spordiklubidega). 35%-l vabäühendustest on 15-17 aastaseid liikmeid ning 18-26 aastaseid liikmeid on 58%-l vabäühendustest (vaata Joonis 4).

2.2. Millise hulga liikmeskonnast moodustavad lapsed ja noored?

Joonis 4. Noortest liikmed vabäühendustes.

Vabäühendustest 27% on loonud eraldi liikmete eest vastutava juhtiva või koordineeriva ametikoha (vaata Joonis 5). Palgaline ametikoht on kahel vabäühendusel, kellest üks on noorteühing ning teine ühing, mis ei sea tähtsaks liikmelisust ning võtab liikmeks täisealisi noori. Mõlemas ühingu on 50-100 liiget. Liikmeskonnaga töö eest vastutav eraldi juhatuse liige on 20%-l vabäühendustest, neist ligikaudu pooled on liikmelisust taotlevad, üks noorteühing ning pooled ei ole liikmelisust taotlevad vabäühendused (sh eelkõige kogukonnaseltsid).

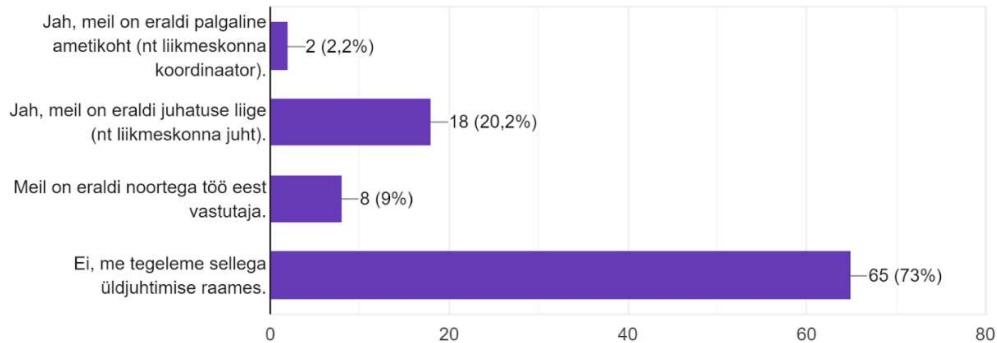
Noortega töö eest eraldi vastutaja on kaheksal ühingu (alla kümnendiku vabäühendustest), sh ühel noorteühingu ja viiel liikmelisust taotleval vabäühendusel ning kahel liikmelisust mitte taotleval vabäühendusel. Viiel neist vabäühendustest on kuni 50 liiget, ühel üle 50 liikme ning ühel üle 300 liikme, ühel on liikmed juriidilised isikud (spordiklubid).

Eraldi liikmetega töö eest vastutajat ei ole määratud 73%-l organisatsioonidest, sh ühel noorteühingu ning 31 ühingu ehk 74% ühingutest, kes on märkinud, et nende jaoks on tähtis sihtgrupi liikmelisus.

Eraldi lähenemised liikmete kaasamisele vanusegrupi kaupa on värbamise mõistes 21%-l vabäühendustest, seejuures eraldi noortele vaid 7%-l vabäühendustest. Uute liikmete vastuvõtmiseks on eraldi vanusegrupi kaupa lähenemine 29%-l vabäühendustest, noorte vanusegruppidele eraldi vaid 6%-l vabäühendustest. Liikmete hoidmiseks on eraldi lähenemine 37%-l vabäühendustest, noortele eraldiseisvalt vaid 4%-l vabäühendustest. Liikmete (vanusegruppide) kaasamiseks otsustamisele on olemas eraldi lähenemine 42%-l ühendustest, eraldi noortele vaid 3%-l vabäühendustest.

1.2. Kas teil on kokku lepitud liikmetega töö eest vastutaja organisatsioonis?

89 vastust

Joonis 5. Liikmetega töö eest vastutajad vabaühendustes.

Liikmete kaasamine on arengueesmärk 53%-l (47) vabaühendusest, seejuures vaid 57% neist vabaühendustest peavad sihtgrupi liikmeks olekut tähtsaks. Neist omakorda seitsmel ehk 26%-l on eraldi liikmete kaasamise strateegia või kava.

Liikmete kaasamise strateegia või kava tervikuna on olemas 24%-l vabaühendustest, sh ühel vabaühendusel eraldi kava 7-14 ja 15-17 aastaste kaasamiseks, ühel 15-17 aastaste ning ühel 18-26 aastaste kaasamiseks.

Vabaühendused hoiavad oma liikmeskonda väiksena ja eelistavad pigem pakkuda sihtgrupile tegevusi kui neid liikmeks võtta, kuna peljatakse liigset bürokraatiat, uute liikmete poolt kaasa toodavaid muudatusi ja uuendusi.

Noorte kaasamist peetakse oluliseks vabaühenduse jätkusuutlikkuse tagamiseks. Näiteks üks vabaühendus, mis pakub noortele tegevust täiskasvanute abil, peab oluliseks noorte kaasamist liikmetena, et nad tajuksid oma kuuluvust klubisse ja kujundaksid sellest harjumuse, mida jätkavad täiskasvanuna. Üldkoosolekul osalemisel pöörduakse noorte poole eraldi, et nad saaksid oma arvamuse välja tuua. Samuti toetavad noorte osalemist üldkoosolekul lapsevanemad.

Lapsed ja noored osalevad tegevustes pigem osalejatena, kogukondade tasandil korraldatud sündmustel koos perekondadega. Perekonnas kujundavad lapsevanemad oma eeskujul lapsest ja noorest aktiivselt kogukonnas kaasarääkiva kodaniku.

Järeldused:

- Sõltumata sellest, kas vabaühendus määratleb end liikmetele suunatud organisatsioonina või mitte, võib ta liikmete kaasamist tähtsaks pidada. [Arenguprogrammi pakkumisel ei ole sel kriteeriumil tähtsust.]
- Noored vajavad eraldi täiskasvanute poolt korraldatud toetust oma arvamuste välja toomiseks ning üldjuhtimises osalemiseks.
- Liikmete kaasamine on arengueesmärgiks seatud üle poolte vabaühendustel, kellest omakorda kava on koostanud vähem kui seitsmendik (~15%).

2. Millised on vabäühenduste takistused laste ja noorte kaasamiseks?

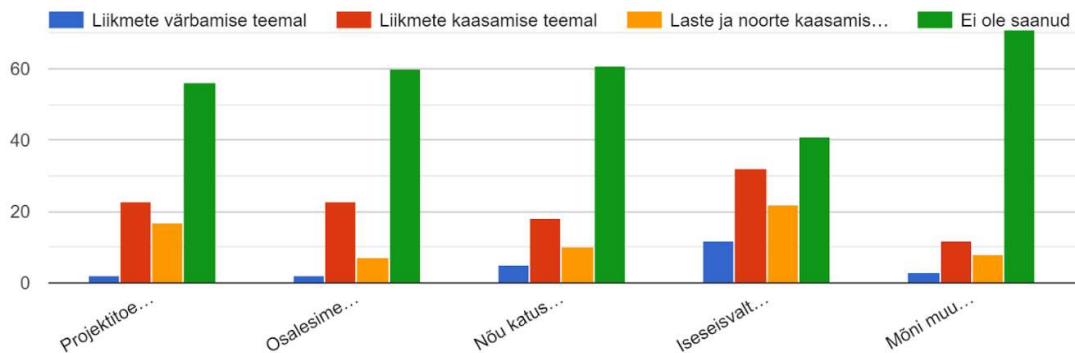
Vabäühendustest 33% märkis, et neil ei ole noore eas liikmeid. Seejuures 45%-l neist on liikmete kaasamine üks arengueesmärke ning 21%-l on eraldi liikmete kaasamise kava või strateegia. Neist 7%-l on eraldi lähenemine vanusegrupipõhiselt liikmete värbamisele, uute liikmete vastuvõtmisele 22%-l ning liikmete hoidmisele 4%-l. Ilma noorte liikmeteta vabäühendustest 34% nimetasid end sihtgrupi liikmelisust tähtsustavaks organisatsiooniks.

Tabel 2. Vabäühenduste (vanusegruppide liikmelisuse järgi) saadud tugi liikmeskonna teemadel.

NOORI	Projektitoetus	Koolitus	Nõuanded	Iseseisvalt	Ei midagi
Ei ole (33%)	24%	31%	24%	55%	38%
7-14a (26%)	43%	17%	30%	61%	9%
15-17a (35%)	45%	26%	29%	58%	6%
18-26a (58%)	46%	38%	38%	52%	17%

Ligikaudu veerand (24%) vabäühendustest ei ole saanud ühtegi liiki tuge liikmetega tegelemiseks. Kõige kättesaadavam on olnud iseseisev õppimine projektitoetuste, koolitusel või arenguprogrammis osalemise ning nõu saamise kõrval (vaata Joonis 6). Neist vabäühendustest, kellel ei ole noortest liikmeid ei ole mingit tuge liikmetega tegelemiseks saanud 38% (vt Tabel 2). Noori kaasavatest vabäühendustest on liikmeskonnaga tegelemiseks projektitoetust saanud peaaegu poole võrra rohkem ühendusi kui noori mitte kaasavatest vabäühendustest. Kohalikul tasandil noorteprojektidele eraldatud toetustega kaasneb hoiak, et noored on vaid toetuse saajad, kui projekt lõpeb, ei jätku ka noorte tegevus.

1.5. Millist tuge olete saanud viimase viie aasta jooksul liikmeskonna arendamiseks?

Joonis 6. Vabäühenduste saadud tugi liikmeskonnaga tegelemiseks.

Järeldus:

- Noori liikmetena kaasavad ühingud on saanud rohkem tuge liikmetega tegelemiseks. Iseseisvalt õppimise osakaal on suur, kuid samuti on suur selle teemaliste projektide toetuste saajate hulk, pisut alla poole vabäühendustest. Siin ei ilmne põhjuslikud seosed, kuid see võib toimida mõlemat pidi: need vabäühendused, kes saavad rohkem

tuge, kaasavad rohkem noori liikmeid, või need vabauhendused, kes kaasavad rohkem noori liikmeid, saavad rohkem tuge.

Liikmetega seotud väljakutsetena toodi välja kuude kategooriasse jagatud asjaolusid (vaata üldist sõnapilve Joonis 7), sh asjaajamisega (3 korda nimetatud) seotut – paberimajandus, kontroll ning ühingu jätkusuutlikkus.

Vabauhendused on tundnud puudust infost (3 korda nimetatud), sh kuidas saada teada ja jõuda piirkonda kolinud uute inimesteni, kuidas leida üles huvitatud ja kaasa lüüa soovivad inimesed ning kuidas teada, kes piirkonnas ja millega tegeleb. Siin on esitatud ka ootusi vallale või linnale eelkõige kogukonnaseltside jaoks info vahendamiseks uute elanike kohta.

Inimestega seotult (29 korda nimetatud) on väljakutsed olnud seotud samuti õige sihtrühmani jõudmisega, liikmete kaasamise ja motiveerimisega, suhtluse ja kogukonnatunde loomisega; sihtgrupi vajadustele ja võimalustele vastava osalemise pakkumisega ning laiemalt inimeste ellusuhtumisega (*inimesed on passiivsed; uute osalejate vähene aktiivsus ja soovimatus vastutust võtta; noored ei viitsi enam midagi teha*). Eraldi tuuakse välja oskamatus ja teadmiste puudust noorteni jõudmiseks ja noorte kutsumiseks tegevustesse. Leitakse, et need teadmised on olemas noorsootöö valdkonnas töötaval spetsialistil, kellega noorte kaasamise soovi korral koostööd tehakse. Spetsialistid oskavad noortega samastuda, neid mõista, on noortele innustajaks ja eeskujuks.

Noorte kaasamiseks nähakse võimalusi just noortega töötavate asutuste (eelkõige koolid) kaudu piirkonnas, samuti juba olemasolevate tegevuste raames, nt innovatsioonikeskus Innokas ja kogukonnapraktika. Vabauhendused on teinud koostööd koolidega (gümnaasium, kutsekool), mis võimaldavad vabatahtlikku tegevust kajastada koolis kursuse läbimisenä, teha praktikat vabauhenduse juures, mis eeldab vabauhenduste eestvedajate valmisolekut noorte juhendamiseks. Kooli kaudu lähenemine seab kahtluse alla vabatahtliku osalemise, mis on vabauhenduste tegevuses olulise tähtsusega, samuti on noorte osalusharjumise kujundamisel parem, kui nad ei osale kohustuslikus korras. Samas toodi välja, et noorte kaasamiseks on vaja uusi viise või mudeleid, et noori ei peaks kohe liikmelisusega siduma, ent nad saaksid osalusdemokraatia kogemust, väljendada oma toetust vabauhendusele, olles samal ajal vabad katsetama mitmeid erinevaid tegevusvorme.

Vabauhenduse põhitegevus (28 korda nimetatud) peaks olema inimesele innustav ning eeldatakse, et soovijad leiavad ise vabauhenduse üles. Noorte kaasamist on pärssinud vabauhenduse rahapuudus (7 korda nimetatud), noore vanusegrupile omase sotsiaalse staatusega kaasas käivad asjaolud, sh transpordi puudus, rahaline sõltuvus perekonnast.

Vabauhendused kaasavad noori vabatahtlikena, pakuvad neile võimaluse olla abilised tegevuste elluviimises, kuna noortel puuduvad nende hinnangul oskused ja võimekus korraldada suuremaid (maakondlikke) sündmusi. Juhtimisse kaasamisel tuleb noorte puhul ette vanuse piirang, nad ei saa veel vastutada rahaliste ja lepinguliste ülesannete eest. Samuti nähakse, et noore aeg on sisustatud paljude tegevustega, mis ei võimalda neil vabauhendustes kaasa lüüa. Vabauhenduste juhid avaldavad küll soovi ühingu jätkusuutlikkuse seisukohalt eelkõige ühingu juhtimise noortele üle anda, ent siiski ei usalda vastutust noortele. Suhtumises, suhtlemises, vastutuses ja (vabatahtliku) töö harjumuses ilmneb selge põlvkondade vaheline erinevus.

Joonis 7. Liikmete ja noortest liikmetega seotud väljakutsed vabaaühendustel.

Järeldused:

- Piirkondlikul vabaaühenduste vahelisel võrgustikutööl on suur potentsiaal toetada vabaaühendusi liikmete, sh kitsamalt laste ja noorte kaasamisel.
- Vabaaühendused tunnevad puudust oskustest inimesi värvata ja hoida, toetada vastutuse võtmisel ja motiveerida aktiivselt osalema, tunda noorte vanusegruppi ning viise noorteni jõudmiseks.
- Üleriigiliste lähenemiste leviku soodustamine võimaldab jõuda pakutud ühtsete ja tõhusate mudelite abil noorteni ja uute potentsiaalsete liikmeteni, nt Kogukonnapraktika, Innokas (innovatsioonikeskus).
- Uued noorte kaasamise vormid peavad võimaldama noorel õppida ja katsetada, liikuda erinevate huvi- ja tegevusalade vahel ilma end liikmelisuse kaudu vabaaühendusega sidumata, olema seotud noore töö- ja koolielu kujundamisega.

3. Mida vabaaühendused vajavad laste ja noorte ulatuslikumaks kaasamiseks?

Küsimusele, kas ja millist abi või tuge vajavad vabaaühendused liikmete, eraldi laste ja noorte kaasamisega tegelemiseks vastas 38% vabaaühendustest ankeedis, et ei vaja abi, tuues välja erinevaid põhjuseid – ei tegele selle sihtgrupiga, kõik toimib niigi hästi jt. Vajadusena välja toodud vastused jagunesid kaheksasse kategooriasse. Ilmnenuid kategooriad on siin toodud enim nimetamist leidnud vastuste järjekorras, sulgudes on toodud kategooria alla kuuluva vastuse nimetamise kord (vaata vastuste sõnapilve Joonis 8).

Ühendused vajavad raha (29 korda nimetatud) – püsirahastust (kommunaalkulude katmiseks, juhendajate palkamiseks, inventari soetamiseks) ja projektitoetust tegevuste elluviimiseks (sh transpordikulude katmiseks, et luua noortele osalusvõimalusi).

Vabaühendused selgitasid, et peavad oma põhitegevuse rahastamiseks tegema palju tööd ning fonde toetuse taotlemiseks on vähe, samuti ei paku vallad ja linnad alati püsirahastust. Toodi välja, et üha keerulisem on kaasata püsivabatahtlikke noortega tegelemiseks, mistõttu on vajadus leida vahendid palgafondiks noortele tegevuse pakkumiseks.

Vabaühendused tunnevad puudust teadmistest (17 korda nimetatud) võimaluste kohta, noorte ja nende huvide kohta vanusegruppide kaupa. Oodatakse praktilisi koolitusi kaasamisest ja eraldi noorte kaasamisest. Seejuures on oluline, et pakutav koolitus oleks paindlik, võtaks arvesse maakondlikke ja piirkondlikke erisusi. Noorte kaasamise mudelite kohta võiks olla hea praktika näiteid nii Eesti suurematest organisatsioonidest, kogukondadest kui ka välisriikidest.

Liikmeskonna kasvatamisele aitaks vabaühenduste hinnangul kaasa laiem mõttemuutus ühiskonnas (9 korda nimetatud) – elanikkonna teadlikkuse kasv ning vabaühenduse koordineeritava tegevuse, nt spordi ja kiriku väärtustamine, kodanikuosaluse oskuste õpetamine, kogukondlikuks osaluseks ruumi leidmine oma elukorralduses, uute säravate ideede pakkumine ja elluviimine.

Koostöö (8 korda nimetatud) piirkondlikul tasandil kohaliku noortekeskuse, kooli, lasteaia ja kogukonnakeskusega tagab vabaühenduste hinnangul ligipääsu noorteni. Valla või linna rahaline toetus väljendaks üldist kogukonna tähtsustamist. Kogukonnatöö on oluliseks eelduseks inimeste, mitte ainult noorte koondumiseks vabaühendustesse. Nimelt just kontaktid, isiklik suhtlus ja soov kuuluda kokku, üheskoos midagi ära teha toetab inimesi vabaühendustega liitumisel. Noorte kaasamine on pigem valdkonnaülene ning sellega tegeletakse teemapõhiselt, sh spordis, tervise ennetuses, koolidele suunatud programmides, kogukondades. Tegevuste dubleerimise ärahoidmiseks on oluline omada terviklikku ülevaadet valdkonnas toimuvast ning leida koostöökohad toimivate ettevõtmistega.

Lisaks juba tegutsevate vabaühenduste eestvedajate koolitamisele ja oma meeskonna arendamisele peetakse oluliseks eriteadmistega inimese värbamist (7 korda nimetatud). Noortejuhi või noorsootöötaja kaasamine, vabatahtlike puudusel palkamine võimaldab noortele järjepidevalt tegevusi pakkuda. Tegevuste läbiviimisel tehakse koostööd erinevate institutsioonidega, kelle kaudu noorte juhendajad saavad tasustatud (treeneritena, huviringi juhendajatena).

Laiemalt oodatakse enam võimalusi noorte kaasamiseks (5 korda nimetatud). Selleks on oodatud igasugune tugi, laiimate noorteürituste korraldamine, kus vabaühendused saavad oma tegevusi noortele tutvustada. Eraldi toodi välja reklaamimise võimaluste vajadus, seejuures leida need kanalid, mille kaudu noorteni jõutakse. Olulisena toodi välja uute ideede leidmist ja rakendamist, mis võib toimuda kogukonnaga koostöös.

Noorte olemasolu ja nende oskused osaleda on eelduseks kaasamisele (4 korda nimetatud). Mõnes piirkonnas ongi vähe noori ega ole kedagi kaasata. Noori saab kaasata projektide kaudu ning neid tuleb osalemiseks ette valmistada. Vabaühendustel ei ole piisavalt teadmisi eelkõige laste kaasamisest, mistõttu pigem hoidutakse laste liikmeks võtmisest.

Kitsaskohaks on korraldajate aeg (3 korda nimetatud) – oskus aega planeerida, aga ka aega maha võtta, leida aega tegevuste elluviimiseks. Aja kasutust mõjutavad nii enamate inimeste kaasatus kui ka oskuste suurendamine aja kasutuse juhtimiseks. Lisaks toodi välja, et eestvedajad väsivad ja juhtkond vananeb, noori soovitakse kaasata organisatsiooni jätkusuutlikkuse tagamiseks. Seejuures unistatakse noorte kaasamisest juhtimisse, ent ei osata neid eelnevalt organisatsiooni tegevustesse siduda. Eraldiseisvalt tuleb käsitleda noorteühendusi, mille sisu ongi noortele tegevuste pakkumine. Leiti, et vabaühenduste

KOKKUVÕTVAD JÄRELDUSED JA ARUTELU

Kaardistusest ilmnes maakonnas tegutsevate vabaühenduste seis laste ja noorte kaasamises. Uurimisküsimuste kaupa on välja toodud peamised järeldused. Täpsemad seisukohad ja tulemused on kirjeldatud kaardistusuurimuse raporti alapeatükkides ning kokkuvõtte järeldustest on esitatud lisas (vaata Lisa 1. Kaardistusuurimuse järeldused kokkuvõtlikult.) ning koondaval joonisel (vaata Joonis 3).

Uurimisküsimusele 1 „Kuidas toimub vabaühendustes laste ja noorte kaasamine?“ antud vastuste põhjal on peamised järeldused kaardistamisuurimuse eesmärki silmas pidades järgmised.

- Sõltumata sellest, kas vabaühendus määratleb end liikmetele suunatud organisatsioonina või mitte, võib ta liikmete kaasamist tähtsaks pidada. [Arengeprogrammi pakkumisel ei ole sel kriteeriumil tähtsust.]
- Noored vajavad eraldi täiskasvanute poolt korraldatud toetust oma arvamuste välja toomiseks ning üldjuhtimises osalemiseks.
- Liikmete kaasamine on arengueesmärgiks seatud üle poolte vabaühendustel, kellest omakorda kava on koostanud vähem kui seitsmendik (~15%).

Järeldused on seotud vabaühenduste strateegilise juhtimise võimekusega, sh oskusega oma unistused kirjeldada strateegiliste eesmärkidena ning valida arenguteed nende saavutamiseks. Noorte juhendamine ja toetamine osalemiseks võrdse partnerina vabaühenduste tegevustes, mitte ainult tarbijana, vaid ise loojana ja otsuste kujundajana vajab täiskasvanute korraldatud teadlikku juhendamist (Valge ja Reitav, 2012). Seejuures võimaldab näiteks mentorlus noortel tegevuses mitteformaalset õppimist (Colley, 2005), mida ka vabaühenduste esindajad noorte kaasamisel olulisena välja tõid.

Uurimisküsimusele 2 „Millised on vabaühenduste takistused laste ja noorte kaasamiseks?“ vastused võib tinglikult jagada kolmeks. Vabaühenduste eestvedajatel on hoiakud või eelarvamused, millele nad võivad ka tegevuse käigus kinnitust leida, ning mis hoiavad tagasi noortele ülesannete andmist, noorte partnerina kaasamisest. Teisena nähakse olulise takistusena rahaliste vahendite puudumist just noorte kaasamiseks. Kolmandana ei tunta ennast kindlalt teadmistes ja oskustes noorte kaasamisel. Leitakse, et nooremad oskavad noortega paremini suhestuda ja neid mõista. Põlvkondade vaheline erinevus seisneb nii suhtumises, vastutuse kandmises kui ka suhtlemiskanalitest. Alustuseks on tunne, et ei jõuta noorteni, v.a kasutades traditsioonilisi lähenemisi nagu perekonna või kooli kaudu. Üha enam on teadvustatud noorsootõtaja rolli spetsialistina noortega suhte loomisel ja noorte kaasamisel.

- Noori liikmetena kaasavad ühingud on saanud rohkem tuge liikmetega tegelemiseks. Iseseisvalt õppimise osakaal on suur, kuid samuti on suur selle teemaliste projektide toetuste saajate hulk, pisut alla poole vabaühendustest. Siin ei ilmne põhjuslikud seosed, kuid see võib toimida mõlemat pidi: need vabaühendused, kes saavad rohkem tuge, kaasavad rohkem noori liikmeid, või need vabaühendused, kes kaasavad rohkem noori liikmeid, saavad rohkem tuge.
- Piirkondlikul vabaühenduste vahelisel võrgustikutööl on suur potentsiaal toetada vabaühendusi liikmete, sh kitsamalt laste ja noorte kaasamisel.
- Vabaühendused tunnevad puudust oskustest inimesi värvata ja hoida, toetada vastutuse võtmisel ja motiveerida aktiivselt osalema, tunda noorte vanusegruppi ning viise noorteni jõudmiseks.

- Üleriigiliste lähenemiste leviku soodustamine võimaldab jõuda pakutud ühtsete ja tõhusate mudelite abil noorteni ja uute potentsiaalsete liikmeteni, nt Kogukonnapraktika, Innokas (innovatsioonikeskus).
- Uued noorte kaasamise vormid peavad võimaldama noorel õppida ja katsetada, liikuda erinevate huvi- ja tegevusalade vahel ilma end liikmelisuse kaudu vabaühendusega sidumata, olema seotud noore töö- ja koolielu kujundamisega.

Uute osalusvormide vajadust on viimase dekaadi jooksul noorsootöös oluliselt välja toodud. Katsetatud on mitmeid erinevaid mängulisi ja aktiivõppe meetodeid põgenemistoa formaadist struktureeritud dialoogini, seadustatud noortevolikogudest noortekogudeni mittetulunduslikes ja avaliku sektori institutsioonides. Näiteks on pakutud kolmeosalist noorte osalusmudelit, mis hõlmab osaluse ümbermõtestamist, digiosaluse tunnustamist ja kasutamist ning noortekeskse kodanikuhariduse arendamist (Allaste jt, 2023, lk 7). Samuti on töötatud välja noortekeskne lähenemismudel N-telg teenuste ja tegevuste korraldamiseks ning nende kvaliteedi tõstmiseks (Rämmer jt, 2021).

Kogukonnatöö ja põlvkondade vaheline koostöö on sidusa ühiskonna loomisel muutunud üha olulisemaks, eriti Eesti ääremaade kontekstis. Koostöö ja võrgustiku tähtsus, seoste loomine olemasolevate struktuuride ja lähenemistega näitab kogukondlikku küpsust, kus konkurents ja võistlemine on tagaplaanil ning esikohal noorte heaolu ja kaasatus.

Uurimisküsimusele 3 „Mida vabaühendused vajavad laste ja noorte ulatuslikumaks kaasamiseks?“ vastamise teeb paradoksaalseks asjaolu, et keeruline on hinnata puudusi või vajadusi, kui ei ole piisavalt teadmisi valdkonnast. Ometi võib kaardistuses osalenute vastused jagada tinglikult kolme suuremasse ossa – väliste võimaluste kasutusele võtmine, vabaühenduse sees tehtavad muudatused ja arendused ning ootus ühiskondlikele muutustele.

- Noortele kodanikuteadlikkuse ja osalusoskuste õpetamine valmistab noored ette võimalikuks osaluseks vabaühendustes.
- Vabaühendustes noortega töötajate ametikohtade loomine ning olemasolevate eestvedajate meeskondade koolitamine tagab sihipärase noortega töö.
- Vabaühendustele tegutsemiseks ja tegevuste elluviimiseks rahalise toe pakkumine aitab vabaühendusel säästa ajaressurssi ning näitab valla või linna kogukonna tähtsustamist.
- Laste ja noorte kaasamiseks on vajalik vabaühendustes teadlikkuse tõstmine alaealiste liikmete kaasamisega seotud õiguslikust regulatsioonist. Samuti on vajalik tõsta vabaühenduste eestvedajate kompetentse noortega tööks, sh noorte vastutuse astmeline kasvatamine, vigadest õppimise võimaldamine, põlvkondade vaheliste erinevuste aktsepteerimine.
- Eraldiseisvalt tuleb käsitleda noorteühendusi, mille sisu ongi noortele tegevuste pakkumine. Noori motiveerivad nende ealistele vajadustele vastavad tegevused, sh mitteformaalse õppimise seostamise võimalused formaalse õppega, karjääri valik ja tööeluks ettevalmistamine.
- Vabaühenduste toetamisel tuleb lähtuda iga maakonna erisustest, nt keelelistest, transpordi võimalustest, valdavatest ühingute liikidest.

Kodanikuhariduses on oluline õppimine läbi tegevuses osalemise, koolis ja vabaühendustes, noorteühingutes. Noorte kodanikuaktiivsuse võimestamine on ka üks eesmärkidest noortevaldkonna arengukavas 2021-2035. Rahvusvahelise kodanikuhariduse uuringu Eesti raportis on osutatud kodanikuhariduse eesmärkide ja meetodite muutumisele ning

vajadusele õppida ka kogukonna osana, suurendades kodanike teadlikkust ja osalust demokraatlikus ühiskonnas (Ümarik jt, 2023).

Mitteformaalse õppe lõimimist formaalõppega rõhutab haridusvaldkonna arengukava 2021-2035, mis toob välja vajaduse mitteformaal- ja informaalõppe suurema arvestamise järele formaalõppes.

Noorteühingute eraldi käsitlemist toetab noorsootöö seadus (lüh NTS), milles on välja toodud noorteühingu mõiste ja noorsootöö korraldamise põhimõtted. Noorteühing on mittetulundusühing, mille liikmetest vähemalt kaks kolmandikku on noored ja mille eesmärgiks on noorsootöö korraldamine ja läbiviimine (NTS § 3 p 9). Noorsootöö korraldamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- 1) noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega, kaasates neid otsuste tegemisse;
- 2) tingimuste loomisel teadmiste ja oskuste omandamiseks lähtutakse noorte vajadustest ja huvidest;
- 3) noorsootöö põhineb noorte osalusel ja vabal tahtel;
- 4) noorsootöö toetab noorte omaalgatust;
- 5) noorsootöös lähtutakse võrdse kohtlemise, sallivuse ja partnerluse põhimõttest (NTS § 4 lg 2).

Kaardistusuuring andis ülevaate maakonnas tegutsevate vabaühenduste praktikast laste ja noorte kaasamisel. Selle tulemused kattuvad teistes noorte- ja vabaühenduste valdkonnas välja toodud trendidega ning seatud eesmärkidega. Kaardistus toetab sidusa Eesti arengukavas 2021-2030 seatud eesmärki „Kogukondlik Eesti“, milles kohaselt Eesti on inimesekeskne ning kogukondade ja kodanikuühiskonna arengut soosiv riik, kus inimesed on väärtustatud ja kaasatud, jagavad demokraatlikke väärtusi ning aktiivse osalusega kogukondlikus ja ühiskondlikus tegevuses parandavad elukeskkonda.

KASUTATUD LÜHENDID

Konsultant	Maakondliku arenduskeskuse vabaühenduste konsultant
KÜSK	Kodanikuühiskonna Sihtkapital
NTS	Noorsootöö seadus
TAT	Toetuse andmise tingimused
Vabaühendus	Maakonnas tegutsev vabaühendus

KASUTATUD ALLIKAD

Allaste, A.-A., Dibou, T., Lauri, T., Kunitsõn, N., Kübar, T., Nugin, R., Sillat, P. J., Rannala, I.-E. ja Tiidenberg, K. (2023). Noorte osaluse suurendamise mudel ja raportid. Tallinna Ülikool.

Colley, H. (2005). Mentorluse formaalsed ja mitteformaalsed mudelid: demokraatlik ja vabastav praktika. L. Chisholm, B. Hoskins ja C. Glahn (toim). *Väärtuse kasvatamine. Potentsiaal ja sooritus mitteformaalses õppes*. Euroopa Nõukogu kirjastus, lk 31-46.

Haridus- ja Teadusministeerium. Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035.

Haridus- ja Teadusministeerium. Noortevaldkonna arengukava 2021-2035.

Kalmus, V., Masso, A. ja Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. K. Rootalu, V. Kalmus ja T. Vihalemm (toim). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalüüs/>

Noorsootöö seadus. (2010). Riigi Teataja. RT I 2010, 44, 262. <https://www.riigiteataja.ee/akt/116062020010>

Olev, A. ja Alumäe, T. (2022). Estonian Speech Recognition and Transcription Editing Service. *Baltic J. Modern Computing*, Vol. 10 (2022), No. 3, lk 409–421. <https://bark.phon.ioc.ee/webtrans/>

Rämmer, A., Kivimäe, A., Žuravljova, M. ja Kõtsi, K. (2021). Noortekeskse lähenemise rakendamise mudel N-TELG. Mudeli lähtekohad, rakendatavus ja olemus. Tartu Ülikool. https://sisu.ut.ee/wp-content/uploads/sites/537/ntelg_final.pdf

Siseministeerium. Sidusa Eesti arengukava 2021-2030.

Valge, M. ja Reitav, U. (2012). Noorte kaasamine ja osalus. Käsiraamat noorele, noortekogule, noortevolikogule, ametnikule, noorsootõtajale, maakonna ja omavalitsuse juhile. Eesti Noorteühenduste Liit.

Ümarik, M., Tinn, M., Idnurm, T., Kaarlõp, H.-L., Dibou, T., Mäe, K., Henno, I., Lauri T. ja Põder, K. (2023). Noorte hääl demokraatia kriisis: kodanikuhariduse väljakutsed. IEA 2022. aasta rahvusvahelise kodanikuhariduse uuringu (ICCS 2022) Eesti tulemused. Tallinna Ülikool, Haridus- ja Teadusministeerium, ICCS IEA.

LISA 1. KAARDISTUSUURIMUSE JÄRELDUSED KOKKUVÕTLIKULT.

Uurimisküsimus 1: Kuidas toimub vabaühendustes laste ja noorte kaasamine?

- Sõltumata sellest, kas vabaühendus määratleb end liikmetele suunatud organisatsioonina või mitte, võib ta liikmete kaasamist tähtsaks pidada. [Arengeprogrammi pakkumisel ei ole sel kriteeriumil tähtsust.]
- Noored vajavad eraldi täiskasvanute poolt korraldatud toetust oma arvamuste välja toomiseks ning üldjuhtimises osalemiseks.
- Liikmete kaasamine on arengueesmärgiks seatud üle poolte vabaühendustel, kellest omakorda kava on koostanud vähem kui seitsmendik (~15%).

Uurimisküsimus 2: Millised on vabaühenduste takistused laste ja noorte kaasamiseks?

- Noori liikmetena kaasavad ühingud on saanud rohkem tuge liikmetega tegelemiseks. Iseseisvalt õppimise osakaal on suur, kuid samuti on suur selle teemaliste projektide toetuste saajate hulk, pisut alla poole vabaühendustest. Siin ei ilmne põhjuslikud seosed, kuid see võib toimida mõlemat pidi: need vabaühendused, kes saavad rohkem tuge, kaasavad rohkem noori liikmeid, või need vabaühendused, kes kaasavad rohkem noori liikmeid, saavad rohkem tuge.
- Piirkondlikul vabaühenduste vahelisel võrgustikutööl on suur potentsiaal toetada vabaühendusi liikmete, sh kitsamalt laste ja noorte kaasamisel.
- Vabaühendused tunnevad puudust oskustest inimesi värvata ja hoida, toetada vastutuse võtmisel ja motiveerida aktiivselt osalema, tunda noorte vanusegruppi ning viise noorteni jõudmiseks.
- Üleriigiliste lähenemiste leviku soodustamine võimaldab jõuda pakutud ühtsete ja tõhusate mudelite abil noorteni ja uute potentsiaalsete liikmeteni, nt Kogukonnapraktika, Innokas (innovatsioonikeskus).
- Uued noorte kaasamise vormid peavad võimaldama noorel õppida ja katsetada, liikuda erinevate huvi- ja tegevusalade vahel ilma end liikmelisuse kaudu vabaühendusega sidumata, olema seotud noore töö- ja koolielu kujundamisega.

Uurimisküsimus 3: Mida vabaühendused vajavad laste ja noorte ulatuslikumaks kaasamiseks?

- Noortele kodanikuteadlikkuse ja osalusoskuste õpetamine valmistab noored ette võimalikuks osaluseks vabaühendustes.
- Vabaühendustes noortega töötajate ametikohtade loomine ning olemasolevate eestvedajate meeskondade koolitamine tagab sihipärase noortega töö.
- Vabaühendustele tegutsemiseks ja tegevuste elluviimiseks rahalise toe pakkumine aitab vabaühendusel säästa ajaressurssi ning näitab valla või linna kogukonna tähtsustamist.
- Laste ja noorte kaasamiseks on vajalik vabaühendustes teadlikkuse tõstmine alaealiste liikmete kaasamisega seotud õiguslikust regulatsioonist. Samuti on vajalik tõsta vabaühenduste eestvedajate kompetentse noortega tööks, sh noorte vastutuse astmeline kasvatamine, vigadest õppimise võimaldamine, põlvkondade vaheliste erinevuste aktsepteerimine.
- Eraldiseisvalt tuleb käsitleda noorteühendusi, mille sisu ongi noortele tegevuste pakkumine. Noori motiveerivad nende ealistele vajadustele vastavad tegevused, sh mitteformaalse õppimise seostamise võimalused formaalse õppega, karjääri valik ja tööeluks ettevalmistamine.
- Vabaühenduste toetamisel tuleb lähtuda iga maakonna erisustest, nt keelelistest, transpordi võimalustest, valdavatest ühingute liikidest.

LISA 2. KÜSITLUS MAAKONNAS TEGUTSEVATELE VABAÜHENDUSTELE.

Liikmete, sh laste ja noorte kaasamise küsimustik		
<p>Hea vastaja,</p> <p>Kodanikuühiskonna Sihtkapital (KÜSK) viib Euroopa Liidu toel ellu tegevusi kodanikuühiskonna mõju suurendamiseks ja arengu toetamiseks ning soovib selle raames pakkuda tuge vabaühendustele laste ja noorte jätkusuutlikuks kaasamiseks (liikmete värbamise ja hoidmise mõistes). Maakondades tegutsevate vabaühenduste vajadustele ja oludele vastava parima toe pakkumiseks soovime esmalt kaardistada ühingute hetkeolukorra ja senised kogemused.</p> <p>Uuringus ootame osalema maakonnas kogukonna, omavalitsuse või maakonna tasandil tegutsevaid vabaühendusi. Palume igast ühingust vastama üht inimest, eelistatult ühenduse juhti. Palume Teil vastata küsimustele oma vabaühendusest lähtuvalt. Küsimustikule vastamine võtab aega 10–20 minutit. Mõned küsimused on soovi korral vastamiseks (ei ole märgitud tärniga). Küsimustik on vastamiseks avatud 28. aprillini 2024/ 5. maini 2024.</p> <p>Aitäh.</p>		
Uuringus osalemise nõusolek		
<p>Uuringus palume vastata lähtuvalt oma vabaühenduse tegelikust olukorrast, mitte ametlikust statistikast. Kasutame vastuseid anonüümselt, ilma vabaühendust ega vastajat välja toomata. Vastuseid kasutatakse sisendina arenguprogrammi tellimisele. Uuringu viib läbi KÜSKi lepingupartnerina Arengutoetajate ühing. Andmeid säilitatakse ilma võrguühenduseta arvuti kõvakettal kuni uuringu aruande valmimiseni. Vastajal on võimalik oma nõusolek andmete kasutamiseks tagasi võtta kuni 9. maini 2024. Seejärel kustutatakse küsitlusele vastajate andmed (organisatsioon, vastaja, maakond juhul, kui maakonnast on alla kolme vastanud organisatsiooni) ning küsitluse vastused antakse koos aruandega üle KÜSKile. Küsimuste korral palun kirjutage lianne.teder@gmail.com.</p>		
Nõusolek	☐ Olen nõus küsimustikule vastama. ☐ Loobun vastamisest.	
Organisatsiooni liik		
Uuringus ootame osalema maakonnas kogukonna, omavalitsuse või maakonna tasandil tegutsevaid vabaühendusi.		
Mis liiki on teie organisatsioon?	☐ Üle-eestilise vabaühenduse allorganisatsioon või haru. ☐ Kogukonna, linna, valla või maakonna tasandil tegutsev vabaühendus.	Tänu huvi tundmast. Aitäh huvi tundmast. See küsimustik on suunatud maakondades tegutsevatele vabaühendustele. Projekti tegevuste kohta saate rohkem infot KÜSKi veebilehelt .
Kogukonna (võib ületada maakonna piire), linna, valla või maakonna tasandil tegutsev vabaühendus.		
Mis maakonnas Teie vabaühendus tegutseb? ¹	☐ Harju ☐ Hiiu ☐ Ida-Viru ☐ Järva ☐ Jõgeva ☐ Lääne-Viru ☐ Lääne ☐ Pärnu ☐ Põlva ☐ Rapla ☐ Saare ☐ Tartu ☐ Valga ☐ Viljandi ☐ Võru	
1. Organisatsiooni juhtimine		
Palun mõtelge vastamisel kogu organisatsiooni tasandile tervikuna.		
1.1. Kas olete liikmetele suunanud organisatsioon (teile on tähtis, et teie sihtgrupp on teie liikmed)?	☐ Jah, noorteühing noorsootöö seaduse § 3 p 9 kohaselt (mittetulundusühing, mille liikmetest vähemalt kaks kolmandikku on noored ja mille eesmärgiks on noorsootöö korraldamine ja läbiviimine) ☐ Jah ☐ Ei	
1.2. Kas teil on kokku lepitud liikmetega töö eest vastutaja organisatsioonis?	☐ Jah, meil on eraldi palgaline ametikoht (nt liikmeskonna koordinaator). ☐ Jah, meil on eraldi juhatuse liige (nt liikmeskonna juht). ☐ Meil on eraldi noortega töö eest vastutaja. ☐ Ei, me tegeleme sellega üldjuhtimise raames.	
1.3. Kas teil on eraldi lähenemised liikmete (vanusegruppide) kaasamisele? ¹	1. Liikmete värbamiseks 2. Uute liikmete vastuvõtmiseks 3. Liikmete hoidmiseks 4. Liikmete kaasamiseks otsustamisse	☐ Ei ☐ Jah ☐ Eraldi 7-14 aastastele ☐ Eraldi 15-17 aastastele

¹ Lubatud mitu vastust.

	5. Meil on liikmete kaasamise strateegia või kava. 6. Liikmete kaasamine on me arengueesmärk.	☐ Eraldi 18-26 aastastele
1.4. Millised liikmete, sh eraldi laste ja noorte kaasamisega seotud teemad või väljakutsed teil on olnud?		
1.5. Millist tuge olete saanud viimase viie aasta jooksul liikmeskonna arendamiseks? ¹	1. Projektitoetus 2. Osalesime koolitusel või arenguprogrammis 3. Nõu katusorganisatsioonilt (nt EMSL) või võrgustikust või teiselt ühingult või maakondlikult arenduskeskuselt 4. Iseseisvalt lugenud käsiraamatuid või materjale 5. Mõni muu tugi	☐ Liikmete värbamise teemal ☐ Liikmete kaasamise teemal ☐ Laste ja noorte kaasamise teemal ☐ Ei ole saanud
1.6. Milliseid tegevusi olete liikmeskonna, sh eraldi laste ja noorte kaasamiseks teinud?		
1.7. Kas ja millist abi või tuge vajate liikmete, eraldi laste ja noorte kaasamisega tegelemiseks?		
2. Liikmeskond		
2.1. Kui palju teil on liikmeid?		
2.2. Millise hulga liikmeskonnast moodustavad lapsed ja noored?	1. 7-14 aastaseid liikmeid 2. 15-17 aastaseid liikmeid 3. 18-26 aastaseid liikmeid	☐ Ei ole selles vanuses liikmeid ☐ 1-10 % liikmekonnast ☐ 11-30% liikmeskonnast ☐ 40-50% liikmeskonnast ☐ Vähemalt 2/3 (ligikaudu 67%) liikmeskonnast
2.3. Kas te uurite oma liikmete liitumise, osalemise ja lahkumise motivatsiooni?	1. Liitumise põhjuseid 2. Liitumise teid (kuidas teieni jõuti) 3. Liikmete rahulolu 4. Liikmete motivatsiooni 5. Liikmete lahkumise põhjuseid	☐ Ei ☐ Isiklikult liikmetega suheldes ☐ Juhuslikult ☐ Regulaarselt kord aastas ☐ Koostame selle kohta püsivalt aruandeid, nt kajastame seda majandusaasta aruandes
2.4. Millised on olnud teie liikmete liitumise põhjused ja teed (kuidas või mille kaudu on liikmeks tulnud)? Kas ja kuidas need on olnud teistmoodi lastel ja noortel?		
2.5. Millised on olnud teie liikmete lahkumise põhjused? Kas ja kuidas need on olnud teistmoodi lastel ja noortel?		
2.6. Mida veel soovite liikmeskonnaga tegelemise, liikmete, laste ja noorte värbamise, hoidmise, kaasamise või osalemise teemal lisada?		
Vastaja		
Andmeid kasutatakse tuvastamisel, kellelt on juba vastus saadud, et vältida kordusküsimist ning samast organisatsioonist vastuseid. Uuringu tulemustes ei seostata vastuseid vastajate ega organisatsioonidega.		
Organisatsiooni nimi		
Vastaja vanusegrupp	☐ Alla 18-aastane. ☐ 18-26 aastane. ☐ 27-aastane ja vanem.	
Kui oled nõus osalema maikuus veebi vahendusel gruppintervjuul, palun jäta oma e-posti aadress.		
Tähelepanekud ja tagasiside		
Tänu		
Suur tänu Teile vastamast. Vastused on abiks maakondades tegutsevate vabähenduste vajadustele vastava toetuse leidmisele laste ja noorte kaasamiseks (liikmete värbamise ja hoidmise mõistes). Projekti tegevuste kohta saad rohkem infot KÜSKI veebilehelt .		

LISA 3. VASTUSTE ANALÜÜSI KOODIPUU.

Liikmete, sh eraldi laste ja noorte kaasamisega seotud väljakutsed			
Ei ole väljakutseid	Asjaajamine	Info	Inimesed
	Institutsioonid	MTÜ tegevus	Raha
Tegevused liikmete, sh eraldi laste ja noorte kaasamiseks			
Ei tee liikmete värbamistegevusi	Eriharidusega inimene	Värbamistegevused	Noortele suunatud tegevused
	Põhitegevus	Liikmete vajadused	
Abi ja toe vajadus liikmete, sh eraldi laste ja noorte kaasamiseks			
Aeg	Eriteadmistega inimene	Koostöö	Mõttemuutus
Noored	Raha	Teadmised	Võimalused
Liikmete liitumise teed ja motivatsioon			
Isiklik	Kutsumine	Paratamatus	Tegevus
Tuttava kaudu	Perekonna kaudu	Ühingu põhitegevus	
Liikmelisuse lõppemise põhjused			
Elukorralduse muutus	Huvi kadumine	Noored õppima	Sobimatus
	Tervis	Surm	Valed ootused
Noorte kaasamise takistajad			
Hoiakud	Inimestel pole huvi	Logistika	Mitteliitumise põhjused
Noorte puudus	Vanus	Oskuste puudus	
Noorte kaasamise vormid			
Kaasatus	Koostöö teiste organisatsioonidega	Liikmelisus	Motiveerimine
Teadlikkus	Vabatahtlikud abilised, mitteliikmed	Vajadus	Vajalikkus